

נעמי ואלאס

שינה קצרה אחת

[באשיר, בחור לבנוני צעיר, בשנות העשרים המוקדמות, לבוש רגיל, חופר בור באדמה בעזרת את חפירה. הוא חופר בזמנים שונים במשך הסצנה אבל לעתים תכופות מפסיק בעודו מדבר אל הקהל]

בקצה הגוף שלה. כן. בקצה שלה. גוף. ישנן שש אצבעות טוות, הנקראות 'פטמיות', יוצרות מכונת טוויה, אין דומה לה במורכבותה. כל אחת מן האצבעות, או הצינוריות האלה, יש לה בִּקְצָה חורים קטנטנים, דרכם נשפך החוט. נשפך. אני אוהב את המלה הזאת. ואני אומר נשפך כי קורי העכביש הם בעצם נוזלים עד שהם באים ב. מגע. במגע עם האוויר. על כפות הרגליים יש תפרים קטנטנים, מוליכים את החוט, שלושה סוגים שונים. והטייסים. בואו אספר לכם על הטייסים: כשהם צעירים מאוד הם מטפסים עד לנקודות הגבוהות ביותר שהם מוצאים ואז הם פונים אל הרוח. ויש סוגים שונים של רוח. היום, למשל, זו רוח מסוג הרוחות שמשאירות מאחוריהן את צורות מטוסי הסילון. כשמטוסי הסילון נעלמים, הכסף שלהם נשאר תלוי באוויר, הדלק הקר שלהם צף כמו חוטים כחולים מעל העיר. לא עניין של יופי, אלא עניין של דיוק. כיוון שהעכביש עומד אז על קצות אצבעותיו, זוקף את האפיסטוסומה שלו, הבטן או הקצה, גבוה ככל האפשר באוויר ומשגר זרם של משי מפטמיות הטוויה הצעירות שלו. האוויר נוטל את החוט והטווה משחרר עוד ועוד עד שהוא ארוך דיו כדי לגרור את העכביש, ולשאת את כובד משקלו. אז העכביש מרפה - ומטיס את הכלי בבריזה. והעכביש אינו נתון לחסדי הרוח אלא מסוגל למשוך את החוט אליו או להאריך אותו וכך לעלות ולרדת באוויר.

[פולט קריאת התפעלות]

כלי הטיס הקטנטן והמושלם הזה יכול לנסוע למרחקים ארוכים, אפילו ללב ים, אולי להגיע לאדמה זרה. או אם לא שיחק לו מזלו, לטוות את החוט שלו על גל. גל.

ככה הם באו לקחת אותנו.

גל אחרי גל, הטייסים, מכסים את הקרקע. מכסים את הקרקע בארבעה. מכסים את הקרקע בארבעה מיליון. מכסים את הקרקע בארבעה מיליון פצצות מצרר. מכסים את הרחובות שלנו, את הגגות שלנו. הפצצונות הטילו את פירותיהן הנוקשים בכביש השבור. ולא אלוהים ברא אותן, כמו שברא את העכבישים, אלא ידיים: מלחימות, חותכות, מבריגות, מלטשות, מנסות. ואני למדתי. אני למדתי. עד לרגע של פטמיות הטוויה, העכבישים ונפלאותיהם. מכל התחומים שיכולתי ללמוד באוניברסיטת ביירות, בחרתי באנטומולוגיה כי לעכבישים יש שמונה עיניים מסודרות בשתי שורות בחזית ראשם. שמונה עיניים, תארו לעצמכם. שמונה הזדמנויות להיות עדים לאירוע אחד מזווית שונה. היה קיץ. בשנת 2006. המטוסים המריאו לא רחוק מתל אביב ומחיפה, אולי אפילו מירושלים. והאויב שלי, אחי הטייס, משך והידק את הלילה החלק על פני הגן שלנו, כשאחותי ע'אדה בחנה נמלה על אצבעה. היא הרימה את היצור אל פני. 'תסתלקי!' אמרתי.

[הוא מחזיק בלהב האת ומדבר אליו כאילו היה אחותו]

'תסתלקי, ע'אדה!' אני קורא. 'יש לי מחר מבחן, ילדונת! את לא יודעת כלום על עכבישים ובקרוב אני אדע הכל!' התנהגנו באכזריות זה אל זה, אחותי בת השמונה ואני, כי לגמרי אהבנו זה את זה. הפכתי דף בספר שלי, ספר על העכבישים. צפירות האזעקה נשמעו. העלונים צנחו. טוב ליבן של האזהרות: 'אתם מצווים לפנות את כפריכם, מיד'. לא היה לנו שום נשק בבית. אבל אה, הפלא, פלא אותן צינוריות טווייה קטנטנות, של הנוזל, של המגע עם האוויר. זאת היתה התקיפה השניה. אמא שלי לא יכלה לחזור הביתה. היא היתה אצל אמא שלה, בטוחה, בצד השני של העיר. אבי היקר היה על הגג שלנו. רגליו היו בתחתית המדרגות. ולע'אדה היתה נמלה בקצה גופה. בקצה גופה, על קצה האצבע. והיא שרה או בכתה, שרה או בכתה ואמרתי לה להפסיק אבל היא פשוט המשיכה:

[הוא שר, תחילה בערבית, אחר כך באנגלית]

נמלה קטנה, נמלה קטנה
בתוכך חי אלוהים.
קחי אותי אל ביתך,
השמים כבר לא כחולים.

אמרת':

[הוא מדבר שוב אל להב האת]

'תשתקי. תשירי על עכבישים, ילדה טיפשה! לא נמלים. לא נמלים. נמלים לא יכולות להיות טייסים'.
הרעש של מטוסי הסילון הוא דממה. עד שהם גומרים. וכשהם גומרים, החסד סוגר את דלתו.

[סיים לחפור]

הלכתי להיות מומחה לחרקים. קראתי את כל הספרים באנגלית. ידעתי את שמותיהם הלטיניים של הדממה, של ילדות טיפשות, של המספרים המקיפים את המספר שמונה.

הפצצה שנפלה ונפלה לעבר הבית שלנו, הפצצה שיוצרה בנוואדה או בוויסקונסין או באינדיאנה, נחלמה לאוויר העולם ביום טוב של עמל וכיום טוב של עבודה.

ואז נפגענו.

הלוואי שהייתי נולד עכביש. כליצרות. קיפול גחוני. חרירים. שמות כל כך רוהטים לחתיכות קטנות של הגוף. ועם שמונה עיניים. שמונה עיניים לראות את העולם מנקודות תצפית שונות באותה חצי שניה לפני המוות, כשהשמים צלולים כמו מזג אוויר קר, כשהשמש קטנטנה בגרוננו ואנחנו כורעים ליד קברינו אבל איננו יכולים לא לחמם את העפר, איננו יכולים לאסוף שוב את חלקינו, או להסביר את העדר האהבה של זרים, אותם מעולם לא פגשנו, רק את מה שנגעו בו.

אחותי ע'אדה ואני. לא החזקנו מעמד. לא. לא החזקנו מעמד ביחד. גופותינו הלכו לכיוונים שונים. היינו. מפוזרים. כן. 'נפלנו חלל', 'נפחנו את נשמתנו', 'לקחנו את עצמנו בידיים'. לא. החלק האחרון לא נכון. אולי... 'שבקנו'?

[הוא מניח עכשיו את האת ומדבר בטון חד אל הקבר]

אה, זה לא היה ככה, מה? הי, אני למדתי באוניברסיטה, אחותי. אני יודע דבר או שניים. אין לך חוש הומור, ילדה. ... אז תגידי לי את, איך היינו כשמתנו?

[מקשיב לתשובתה במשך כמה רגעים]

את פרחחית!

[הוא מקשיב לקבר]

בסדר! בסדר! [פעימה] ע'אדה אומרת שיש לה שמונה עיניים. למרות שלא למדה באוניברסיטה. למרות שמעולם לא למדה על עכבישים! והיא אומרת שהיא ראתה שמונה דברים:

אחת: שאנחנו, שנינו, עמדנו זה לצדו של זה, בזרועות מלאות מים צלולים. שתיים: שכשהפצצה נפלה לתוכנו, המים שלנו קפצו מאחיזתם. שלוש: שהרוח תפסה אותנו כשהנוזל שלנו בא במגע עם האוויר. ארבע: ששיחררנו את החוטים שלנו, חמש: שיחררנו את קורי המלמלה שלנו בזמן שעוד נותר לנו. שש: משהו משך בחוטים שלנו. שבע: אז הרפינו.

[הוא מהסס]

מה הדבר השמיני שראית, ע'אדה?

[הוא מקשיב]

הה. היא אומרת שלא תספר לי כי הרמתי את קולי.

[הוא יושב בקצה הקבר/הבור ובוהן את מלאכתו]

עשיתי בור טוב. אבל אולי לא רק בשבילנו. לא רק בשבילי ובשביל ע'אדה.

[הוא מקשיב שוב לאחותו]

בסדר. את יכולה לקבל את אחד מעטי הדיו המיוחדים שלי אם תספרי לי. אבל רק אחד.

[הוא מקשיב שוב]

בעין השמינית, אחותי אומרת, היא לא ראתה כלום. בעין השמינית, באותו רגע, היא שמעה שיר. [לאחות] איך אפשר לשמוע בעין, טיפשונית? [הוא מקשיב] אה. ככה. אם כי אסור לי לספר לכם. עדיין. [הוא קורץ לקהל] אבל מותר לי לספר לכם מה היא אומרת שהיא שמעה. [הוא מקשיב. אחר כך הוא שר]:

עכביש, עכביש, ילד קטן.

[לקבר]

אה. סליחה. האוזניים שלי קצת הלכו מהפיצוץ.

[הוא מדבר אלינו]

זה לא 'ילד'. אני מנסה שוב:

[שר תחילה באנגלית, אחר כך בערבית]

עכביש, עכביש, חסד קטן

מי חי בעיניך?

זה היה כל כך מזמן.

זה היה רק אתמול.

שמונה פעמים ראיתי אהבה.

שמונה פעמים האהבה ראתה אותי.

מאנגלית מיכל ספיר